

Täysistunto

Keskiviikko 7.2.2018 klo 14.05—15.55

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työsopimuslain 13 luvun 6 §:n, kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain 22 §:n ja valtion virkamieslain 32 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 189/2017 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

Keskustelu

15.30 **Työministeri Jari Lindström** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt tämän käsittelyssä olevan hallituksen esityksen tavoite on edistää ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden mahdollisuuksia saada oppisopimuskoulutustyöpaikka. Tässä esityksessä työsopimuslakia ja kunnallisesta viranhaltijasta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että työnantaja voisi jatkossa tehdä ammatillisen koulutuksen opiskelijan kanssa oppisopimuksen työnantajalle laissa säädetyn lisätyön tarjoamisvelvollisuuden ja takaisinottovelvollisuuden estämättä. Valtion virkamieslakia muutettaisiin siten, että työnantaja voisi tehdä ammatillisen koulutuksen opiskelijan kanssa oppisopimuksen valtion virkamieslaissa säädetyn takaisinottovelvollisuuden estämättä.

Tämä esitys perustuu eduskunnan lausumaan, jonka eduskunta antoi vastauksessaan hallituksen esityksestä laiksi ammatillisesta koulutuksesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Tässä lausumassa eduskunta edellytti, että valtioneuvosto tuo eduskunnalle viipymättä lakiehdotuksen, joka toteuttaa sellaiset työsopimuslain ja virkasuhteita koskevan lainsäädännön muutokset, jotka mahdollistavat oppisopimuksella työskentelyn tasavertaisesti kaikilla toimialoilla työnantajan lisätyön tarjoamisvelvoitteen tätä estämättä. Nyt käsiteltävällä esityksellä hallitus toteuttaa siis eduskunnan lausumassaan antaman toimeksiannon.

Työnantajan mahdollisuus poiketa lisätyön tarjoamisvelvollisuudestaan ja takaisinottovelvollisuudestaan olisi rajoitettu oppisopimuksen keston. Määrääjäksi sovitun oppisopimuksen päätyttyä työnantajan olisi jälleen noudatettava hänelle palvelussuhdelainsäädännössä asetettuja työntarjoamisvelvollisuuksia suhteessa omaan henkilöstöönsä. Oppisopimuskoulutuspaikan saamisen helpottamisella hallitus pyrkii edistämään ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden pääsyä työelämään ja heidän mahdollisuuksiaan hankkia työmarkkinoilla vaadittavaa osaamista.

15.32 **Reijo Hongisto sin:** Arvoisa herra puhemies! Lakiesityksessä ehdotetaan muutettavaksi työsopimuslakia, kunnallisesta viranhaltijasta annettua lakia sekä valtion virkamies-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 2/2018 vp

lakia siten, että työnantaja voisi jatkossa tehdä opiskelijan kanssa ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettun oppisopimuksen työnantajalle laissa säädetyn lisätyön tarjoamisvelvollisuuden ja takaisinottovelvollisuuden estämättä. Lakimuutosten jälkeen työnantaja voisi jatkossa tehdä opiskelijan kanssa ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettun oppisopimuksen valtion virkamieslaissa säädetyn työtarjousvelvollisuuden estämättä. Esityksen tavoitteena on laajentaa oppisopimuksen avulla saatava ammatillinen koulutus kaikille toimialoille. Viimeksi tänään uutisoitiin, että rakennusalalla tarvitaan lisää tekeviä käsiä erityisesti sähkö- ja lvi-puolelle. Mielestäni oppisopimuskoulutus sopii hyvin myös näille aloille, joten meidän tulee poistaa kaikki lainsäädännölliset esteet, jotta koulutus- ja harjoittelupaikkoja on saatavilla mahdollisimman laajasti.

Esitys liittyy ammattikoulutusreformiin ja on siksi pelkästään kannatettava. Kerron käytännön esimerkin. Alajärvellä on eräs metallialan yritys, jossa on jatkuvasti kymmeniä työpaikkoja avoinna. He eivät saa sinne koulutettua työvoimaa. Samalla paikkakunnalla on toisen asteen koulutus, joka olisi valmis järjestämään, nimenomaan räätälöimään koulutusta, joka sopisi tämän metallialan yrityksen tarpeisiin, mutta tämänhetkinen lainsäädäntö estää ja kieltää tämän koulutuksen järjestämisen. Tilanne on nyt se, että näiden Alajärvellä olevien oppilaiden pitäisi siirtyä Seinäjoelle, jonne on 80 kilometriä matkaa, käydä koulunsa siellä ja tulla sitten työharjoitteluun takaisin sinne Alajärvelle, ja se tuntuu käsittämättömältä.

Tämän takia on erinomaisen hyvä, että tätä lakia muutetaan niin, että koulutus mahdollistetaan myöskin muilla paikkakunnilla ja jotta ennen kaikkea mahdollistetaan tämä työssäoppiminen. Silloin opiskelija saa sitä oppia, jota työssään tarvitsee, ja työnantaja saa sellaisen opiskelijan tai työntekijän, jonka haluaa. Erityisen kannatettava lakiesitys. — Kiitoksia.

15.35 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Todellakin tämä oppisopimuskoulutuksen kehittäminen eteenpäin on aivan erinomainen asia.

Omassa kotikunnassani olen tehnyt sellaisen havainnon, jossa eräs metallipaja on pysynyt menestyksekkäästi oppisopimuskoulutusta hyväksi käyttäen luomaan itselleen osaaavaa työvoimaa. Ja kun tässä lakiesityksessä työsopimuslakia muutetaan ja joustavoitetaan, niin sillä luodaan aito mahdollisuus, että nuorten, jotka haluavat työelämään, ja työnantajien välille syntyy aito yhteys siinä työtilanteessa. Ja sitten kun oppisopimuskoulutusta harjoitetaan elävästi siellä työpaikoilla, niin samalla oppiminen siinä työn ääressä on varmasti tehokkaampaa: otetaan nyt kouluesimerkki siitä, että poikalapsilla on tapana aina tätä tekniikkaa, mopot sun muut kiinnostavat erittäin paljon, mutta lukeminen ei ole suuressa suosiossa, mutta kun siihen osaavasti yhdistetään mielenkiintoista tekemistä ja samalla vähän sitä oppia saadaan syötettyä, niin tällä luodaan mahdollisuus näille ihmisille saada aidosti hyviä työpaikkoja ja työnantajalle saadaan hyvää työvoimaa.

Maaseutukunnissa työvoimapula on todellinen ongelma, ja jos ne nuoret, jotka siellä vielä ovat, saadaan vaikka tällä oppisopimusmenettelyllä pysymään siinä kunnassa ja erilaisiin tehtäviin koulutettua ja jäämään kotiseudulle, niin se on äärimmäisen arvokasta, koska esimerkiksi metsätalouden puolella tänä päivänä on äärimmäisen suuri kysyntä työvoimasta, kun ei mistään meinaa saada osaaavaa työvoimaa ja uusien sielujen saaminen sinne maaseudulle on kovin vaikeaa. Se vanha viisaus pitää edelleen paikkansa, että kun monitoimikonekuskeja tai metsäkonekuskeja yleensä haetaan työmaille, niin ne eivät kyllä lähde Helsingin lentoasemalta aamukoneella kohti pohjoista, eivät varmasti lähde, vaan ne

Pöytäkirjan asiakohta PTK 2/2018 vp

ihmiset ovat siellä jo ikään kuin valmiina. Ja tämä oppisopimusmenettely, mitä tässä jalostetaan eteenpäin, on äärimmäisen hyvä tässä tehtävässä. Toivon sille parasta menestystä.

Toivoisin myös sitä, kun näitä työhön liittyviä lainsäädäntöjä kehitetään jatkossa ja työnantajien ja työntekijäjärjestöjen välistä yhteistyötä tiivistetään, että kun tämä oppisopimuskoulutusasia yleensä on jäänyt liian vähälle huomiolle, niin tähän pitää saada lisää pontta, [Puhemies koputtaa] koska tässä on aito tie päästä eteenpäin.

15.37 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa herra puhemies! Kun seurasi joulun aikoihin ja ennen kaikkea tammikuussa käytyä hallituksen politiikkaa koskevaa julkista keskustelua, lähinnä tämän aktiivimallin tiimoilta, niin syntyi julkisuuteen aivan virheellinen käsitys, että nykyinen hallitus ei olisi tehnyt mitään tuloksekasta ja positiivista työllisyyden edistämiseksi, vaan päinvastoin hallitus vain kyykyttää ja nöyryyttää työttömiä. Tämä mielikuvahan on tietysti täysin väärä. Jos ajatellaan koko kuvaa tämän hetken talouden tilanteesta, niin meillä on yli 50 000 työpaikkaa syntynyt lisää, työttömät ovat päässeet töihin paremman toimeentulon ääreen, ja tämä aktiivimallikin on hyvä malli, millä pyritään kannustamaan työttömiä myös keikkatyön vastaanottamiseen, eikä mielestäni ainakaan vielä huhtikuussa ole mitään syytä lähteä säädöksiä muuttamaan. Se on eri asia, että on kyllä aihetta suunnata lisää voimavaroja työvoimapalveluihin ja mahdollisesti työvoimatoimiinkin.

Kun nyt kuuntelee tätä esitystä koskevaa keskustelua, ja myös tuota edellistä asiaa, niin käy ilmi, että hallitus tekee ja on tehnyt koko ajan tämän varsinaisen päälinjan — työn linjan, joka näkyy työllisyyden ja yrittäjyyden edistämisenä — lisäksi monia pieniä uudistuksia, joilla edistetään työllistymismahdollisuuksia. Tämä esitys kuuluu siihen, edellisenkin esitys kuului siihen. Sen lisäksi tällä niin sanotulla kymppilistalla on muita täsmätoimia, jotka muistaakseni ovat vielä eduskuntaan tulossa, osin on jo säädetty, joilla edelleen tullaan työllisyyden tilannetta parantamaan ja työttömien tilannetta auttamaan.

15.39 Maria Tolppanen sd: Arvoisa puhemies! Nyt haluaisin tarkentaa ministeriltä tätä oppisopimuspuolta tässä, kun ymmärsin sen niin, että tuo työsopimus saattaa olla sen mitainen, mitä tuo oppisopimusaika on, mutta se ei välttämättä jatku siitä sitten eteenpäin, vaan se kestää sen. Vai onko näin, että kun oppisopimus on suoritettu, niin sitten sen työnantajan, jolla ollaan oppisopimuksessa, velvollisuus on palkata tämä henkilö töihin siihen työpaikkaan, missä tämä oppisopimus on suoritettu ja tehty?

Sitten toinen kysymys: Onko tässä samalla myös tarkoitus nyt muuttaa oppisopimusta siten, että se on työssäoppimista? Kun perinteisestihän oppisopimukseen kuuluu sekä työssäoppiminen että teoriajakso. Että tuleeko tässä semmoinen rakenteellinen muutos vai eikö tule? Sinänsähän oppisopimus on hirveän hyvä tapa oppia ammattia, ja niinhän sen pitäisi olla tai minun mielestäni olisi erittäin hyvä asia, että jos työnantaja tarvitsee tietynlaisen ihmisen, niin hän kouluttaa oppisopimuksella ja sen jälkeen tehdään työsopimus ja työt jatkuvat siellä. Vai onko tässä nytten se, että tehdään se oppisopimus ja sen jälkeen ihmisellä on ammatti ja sitten hän lähtee hakemaan vapailta työmarkkinoilta työtä?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Lindström. Pari minuuttia ehkä riittää.

15.41 Työministeri Jari Lindström: Herra puhemies! Tosiaan vielä tarkennuksia ja täsmennyksiä, mitä tässä hallituksen esityksessä esitetään:

Pöytäkirjan asiakohta PTK 2/2018 vp

Siis työnantaja saisi ottaa ammatillisen koulutuksen opiskelijan oppisopimuskoulutukseen ilman, että työnantajan olisi ensin tarjottava sitä työtä palveluksessaan olevalle lisätyötä haluavalle ja siihen soveltuvalla osa-aikatyöntekijälle tai sitten taloudellisista tai tuotannollisista syistä irtisanotulle takaisinottovelvollisuuden piirissä olevalle työntekijälle.

Toiseksi tässä esitetään, että valtion virkamiesten osalta työnantaja saa ottaa sen opiskelijan oppisopimuskoulutukseen ilman että on ensin tarjottava työtä muusta kuin virkamiehestä itsestään johtuvasta syystä irtisanotulle virkamiehelle.

Sitten miten tämä työnantaja voisi ehdotuksen mukaan toimia noin käytännössä, niin työnantaja voisi tehdä sen opiskelijan kanssa oppisopimuksen lisätyön tarjoamisvelvollisuuden tai takaisinottovelvollisuuden tätä estämättä. Työnantaja ei kuitenkaan voi poiketa muista lainsäädännön mukaisista työntarjoamisvelvoitteistaan, kuten nyt velvollisuudesta tarjota työtä tai työn vastaanottamisen edellyttävää koulutusta irtisanomisuhan alaiselle työntekijälle tai lomautetulle työntekijälle. Työnantajalla ei ole oikeutta poiketa lisätyön tarjoamisvelvollisuudesta tai takaisinottovelvollisuudesta tämän oppisopimuksen päättymisen jälkeen. Määräaikaisen oppisopimuksen päätyttyä työnantajan olisi jälleen noudatettava edellä mainittuja työntarjoamisvelvollisuuksia.

Tämän perusta tosiaan on eduskunnan lausumassa, jonka mukaan on tämä esitys tehty. Ei ole siis menty ylitulkitsemaan mitään vaan tehty juuri se, mitä eduskunta on edellyttänyt tämän ongelman noustua esille.

15.43 Kari Kulmala sin: Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työsopimuslakia, kunnallisesta viranhaltijasta annettua lakia sekä valtion virkamieslakia. Pidän esitystä erittäin hyvänä. Esitys liittyy ammatillisen koulutuksen reformiin. Eduskunta edellytti, että valtioneuvosto tuo viipymättä eduskunnalle lakiehdotuksen, joka toteuttaa sellaiset työsopimuslain ja virkasuhteita koskevan lainsäädännön muutokset, jotka mahdollistavat oppisopimuksella työskentelyn tasavertaisesti kaikilla toimialoilla lisätyön tarjoamisvelvoitteen tätä estämättä.

Esityksen tavoitteena on lisätä ammatillisesti koulutautuvien opiskelijoiden mahdollisuuksia saada oppisopimuskoulutustyöpaikka ja edistää näin ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden pääsyä työelämään ja mahdollisuuksia hankkia työmarkkinoilla vaadittavaa osaamista.

Esityksen arvioidaan koskevan erityisesti kaupan alaa mutta myös matkailu- ja ravintola-alaa sekä mahdollisesti hallinto- ja tukipalveluita sekä koulutussektoria. Lisätyön tarjoamisvelvollisuudesta poikkeamisen arvioidaan heikentävän niiden osa-aikaisten työntekijöiden asemaa, jotka haluaisivat lisätunteja. Koska osa-aikatyötä tekevät työntekijät ovat useimmiten naisia, muutosten arvioidaan saattavan jossain määrin leventää sukupuolten välistä kuilua työmarkkinoilla.

Yritysten näkökulmasta esitys lisää niiden liikkumavaraa oppisopimusopiskelijoiden ottamisessa. Vaikutukset työllisyyteen arvioidaan positiivisiksi, vaikka alityöllisten osuus vastaavasti kasvaneekin. Esityksen kokonaisvaikutukset arvioidaan kuitenkin varsin rajalliseksi. Toivottavasti tämän esityksen myötä saadaan jatkossa myös Lappiin sesonkityöntekijöitä lisää, tälle talvelle se on jo liian myöhäistä.

15.45 Maria Tolppanen sd: Arvoisa puhemies! Täytyy sanoa, että tässä tuli yksi vastaus jo, eli tämä on siis ammatillisen koulutuksen reformiin liittyvä asia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 2/2018 vp

Mutta varmasti mielenkiintoinen asia tulee olemaan valiokunnassa se, jos todellakin on niin, että jos siellä on tuotannollisista ja taloudellisista syistä irtisanottuja henkilöitä, siitä huolimatta voidaan oppisopimus tehdä sellaiseen työpaikkaan. Siinä saattaa tulla lainsäädännöllisiä ongelmia kyllä, mutta se varmasti sitten katsotaan siellä.

Mitä taas sitten tulee tuohon, kun mainittiin tämä Lapin sesonkityöntekijöitten puute: Sehän osaltaan pitää todellakin paikkansa — jonkin verran tunnen sitä ihan lukkarinrakkauden takia, herrain Kemissä syntyneenä ja Rovaniemellä kasvaneena seuraan sitä tilannetta — mutta kyllä siellä on pikkusen sellainenkin tilanne, että silloin kun siellä on työnantaja, joka maksaa asiallista palkkaa ja työolot ovat asialliset ja painetaan pitkää päivää, niin kyllä heillä on työntekijöitä, mutta jos maksetaan 3 euroa tunti, niin ihme kumma ei löydy työntekijöitä. Tätä asiaahan muuten selvitetään juuri tällä hetkellä vähän laajemmaltikin.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.